9926

Bibl. Jag.

S. Wyspiański:

„Dawna polichromia kościoła
św. Krzyża w Krakowie".

Stanisław Wyspiański I

189/63

Św. Krzyż

Dawna polichromia kościoła św. Krzyża
w Krakowie.

Napisał
Stanisław Wyspiański.

ornamentów; dz

Fig. 1. Widok zewnętrzny Kościoła Św. Krzyża ~~w ciągu~~ podczas restauracyi.

Zamiast winiety górnej

1,

Tytuł

BJ

Wyobraźmy sobie miasteczko średniowieczne całe murem niskim opasane; tuż przy nim w jednym krańcu ~~miasta~~ stoją dokoła rozległego podwórza ~~stoją~~ szpitalne wąskie, długie budynki; widać szeregi małych okienek z celek zakonników-duchaków; jest wielki pielgrzymowski dom, osobne domki dla oddziału kobiecego pod dozorem duchaczek; są warsztaty wszelkie dla rzemiosł, kuźnie, stolarnie, kieka browarów, młyn może i pralnie nad wodą bieżącą Rudawy, bo i Rudawa skądsiś tam się brała, tuż pod murami miejskimi płynąca. ~~Kościół Św. Ducha stał w środku~~, z przytykającą doń kaplicą. Nad tem wszystkiem drugi kościół ~~a~~ dominował ~~nad całością~~ Św. Krzyża z wieżycą o hełmie warownych ~~turm~~ baszt miejskich. Rojno tam musiało być od nędzy i jej patronów, od przybłędów, pątników; zaciekawiające i dziwne życie, gdy to jeszcze wszystko ~~trzy~~ trzymało się, a po świeżym pożarze roku 1528, zaczęło się wznosić trwalej i upiększać.

To zabudowania szpitala św. Ducha w Krakowie, a w środku ich kościół pod takiemże wezwaniem

Ale ten Stary, zrujnowany kościół Św. Ducha i reszty dawnego szpitala ~~w~~ przeznaczono na zburzenie ~~skutkiem uchwały krakowskiej Rady miejskiej~~ i dziś pozostał tylko kościół św. Krzyża ~~z wieżycą w niebo strzelającą~~, ~~[illegible]~~

nie dawno

bo ogół w danym razie pomnie-
e pojąć wszystko; ale ci, którzy
lejmują wykonywać prace pomni-
ykonywaniem kierować, z podupa-
wości dźwignąć zamierzywszy mo-
żej historyi, nie dorośli jeszcze do
m co robią, grube znać ręce, a uszy
zalepione woskiem, przezco nie sły-
harmonijnych grań, za któremi
iść powinni.

e i czysto zrobiono wszystko w archi-
otwory w dachu zbyt sztywnego
inny być małe, jakby oka wpół
zakrystya ubrana nad pierwszem
ansową, lekką, fantazyjną attyką,
udynkowa, budowata jak obecnie,
krętemi schodami inaczej kryta
d zewnątrz, bo przecież było; po-
nu bardzo szczęśliwie zamierzone,
mieć życia i szerokie ceglane schody
prawie, byłyby usunęły wrażenie
lochu, w której się kościół zapadł.
a we fasadzie wieży otwarta; ale
wia barokowe w nią wstawione,
mieścić jako bramkę w ogrodzeniu

ych, czy tych
co malowali
w wieku XVI
i których dzieło
zbrutalizowa-
no, czy tych,
co babrali
świeżo.

St. Wyspiański.

Ornament ze sklepienia nawy w kościele
Św. Krzyża w Krakowie.

Niepodobna pojąć, czytając opisy gmachów poszpitalnych Św. Ducha, zwłaszcza kościółka i kaplicy, że jednak je zburzono; rozglądnięcie się dokładne w kościele Świętego Krzyża, dopiero całą ich uwydatnia wartość, dopiero daje wskazówkę jaka to całość mogła ~~być~~ była być piękna, urocza, [redacted] a nawet (bo i to dałoby się było zrobić) z resztami miejskich baszt i murów i z barbakanem połączona, zrestaurowana i odtworzona umiejętnie; Muzeum starożytności miałoby tam swoje najwłaściwsze pomieszczenie; całość otoczona ogrodem byłaby malowniczą ~~by była~~ i spokojna, gdzie przed wiekami tyle było ruchu i wrzawy i nędzy ludzkiej. —

Gdy się rozpoczynało odnowianie kościoła Św. Krzyża, zamierzające kościół do ~~zupełnej~~ zupełnej doprowadzić świetności, nie można jeszcze było wiedzieć, co kryje wnętrze od lat biedujące i brudem zeszargane. A wszystkie tam sprzęty, meble, ołtarze czy ambonka, ~~czy~~ chór wielki czy organy, jakoteż i stall sporo różnostylowych i ławy, okazały się piękne w stosunku do epoki z jakiej pochodzą, bo i wszystkie wysokiej kultury ~~kultury~~ [redacted] noszą ślady. [redacted].

[redacted]

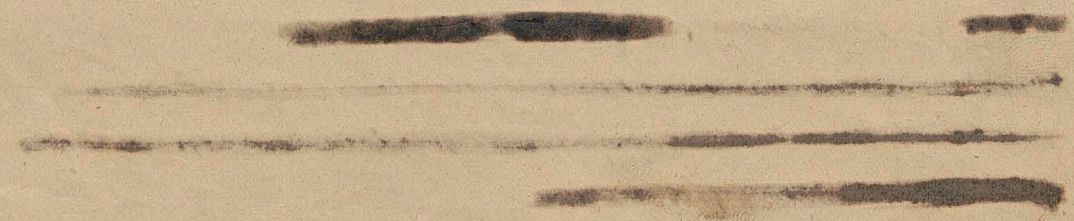

Kiedy więc ~~Gdy~~ zaczęto szukać po murach, za śladami malowań starych, z pod tynku świeżo odtłuczonego, zarysowały się na głębszym pokładzie ściany jakieś litery i linie i kolory blade; [redacted] był to wyrazisty kolisto pisany tęgi szlachciowiersz Lumanisty:

Musarum flores erepsi, quid scio? } Kapitalik

A więc pod tynkiem kryje się historya i pamiątki [redacted], więc może wiele ~~jest~~ się zachowało; może jest wszystko. Treść i rozkład przewidywanych malowań starych stopniowo można było odgadywać; ~~[illegible]~~ znalazłszy wątek szukać za konturami, bijąc młotem w ściany, odwalać z tynku mur a odsłaniać te blade kolory, te czarne linie szerokie, dalekie śmiałe, ~~które~~ które wysoko ponad głowami robotników murarskich, wiązały się w zwoje draperyi, w sylwety olbrzymich figur pontyfikalnych. Na sklepieniu ujawniły się floresy, zwoje fantastyczne, łby gryfów, ptaki, maskary, główki skrzydlate, ~~[illegible]~~ kosze z owocami w barwach bladych, dalekich lat przynoszących do nas piękno i tchnienie. Sklepienia obydwa okazały się malowane, pełne ornamentów, a co szczególne że nie brakło ani jednego szczegółu do całości jednolitej; było wszystko, autentyczne, rzeczywiste, ino przyprószone, bladością nikłe, [redacted] wdzięczne, delikatne. ale jak dawne!

Na tęczy, na kawale ściany zygzaki jakieś ledwo dostrzegalne, lekko wodą zwilżone zaczerniały się wyraźniej i napis dał się odczytać:

Hec testudo erecta est opera ac cura venerabilis domini Stanislai de Teplar a Cracovia, [redacted] prepositi fratrum ordinis S. Spiritus: nec non plebani hujus templi die mercury octava mensis octobris anno domini 1533.

(za wierszem)

Wnętrze Kościoła było kilkakrotnie wewnątrz malowane i to częściowo. A więc po spaleniu w 1528 w ~~około~~ 1533 zabrano się do postawienia ~~[illegible]~~ sklepienia praesbyteryum a około roku 1540 pomalowano je, umieszczając na ~~[illegible]~~ pięknych tarczach ~~[illegible]~~ kluczów sklepiennych kolejno: znak Duchaków z literkami małemi t, s, p dopisanemi obok, Bonerowską lilię, ~~[illegible]~~ węża Sforzów, orła polskiego z przeplecioną literą S, (świeżo zmarłego) Korabl Tomickiego biskupa, na ostatnim zaś, tuż nad wielkim ołtarzem herb ~~[illegible]~~ żyjącego biskupa Latalskiego. Fundował i starać dokładał ~~[illegible]~~ ówczesny przełożony kościoła i szpitala ~~[illegible]~~ Stanisław Teplar a być może że malowanie wykonywał spowinowacony z nim ówczesny starszy cechu malarskiego również Stanisław Teplar. (Znowu jakby monogram liter T, S znajduje się przy ~~[illegible]~~ jednej z konsol, ku której lecą żebra.

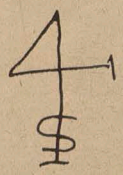

~~[illegible]~~

Dolna część ścian przesbyteryum zachowała jeszcze postać św. Rocha wśród ornamentacyjnych ~~[illegible]~~ dość chudych zwojów

do tejże daty może należeć fomalowanie dolnej części ścian sali, które wyraźnie się do tego obramionego pasami czerwonymi, tego typu, który tuż ponad niskimi ławami gdzieniegdzie obiegał ~~wewnętrzne sali~~ prawdopodobnie całe wnętrze sali ~~wybrzeże~~ Kolejno sceny Pasyi ~~[illegible]~~ przedstawiające ~~[illegible]~~ Znalazło się ~~[illegible]~~ ich wielokrotnie w całości lub fragmentach tylko siedem; muszą je znaleźć tej ~~[illegible]~~ zamienioną i wyblakłą całości, ~~[illegible]~~ i to w niektórych miejscach ~~[illegible]~~ dowolnej ogólnie kompozycji, ściana na ~~[illegible]~~ ścianie przeciwległej odnosi ~~[illegible]~~ malarty się nam lowane ramy, ~~[illegible]~~ które wtórnie mogły zgorzeć na ~~[illegible]~~ przeciwległej ~~[illegible]~~ nawrót całego wnętrza górnej części typu ~~[illegible]~~ ze sceną Pasyi.

W ramach tych przedstawiony Chrystus mitrowany, siedzący na tronie, obramiony, w ciemnej ~~[illegible]~~ koronie na głowie ze trzciną w ręku; obok ~~[illegible]~~ i gdzieniegdzie fomalowana ogniopli- na z nalitemi ostrymi gwiazdami. –

~~[illegible]~~ Salomon, ~~[illegible]~~ drążąc z liści lancetowatych ułożono ~~[illegible]~~ dochowały się całości, która jednolitości najwięcej jeszcze w ornamencie świadczy się do renesansu renesansowej ~~[illegible]~~ roku ~~[illegible]~~ ornamentu: wiązki owocowe, liście, to wiązki wyprowadzone w utarte ulubione, dawno znane i ruchliwe motywy gotyckie. A jednak w niektórych ~~[illegible]~~ ręka nadawała się ściśle rzec tak wprawnemu i ostrożnemu nie wolno. Ale najciekawsze są ornamenty ~~[illegible]~~ gdzie malarz chciał wierne naśladować renesans w ogólnem założeniu ~~[illegible]~~ deseniu, to przy wykonywaniu, przy malowaniu już samem (zanik oszczędzenie wzoru na murze ex abrupto!, i od ręki) ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ również dowolnie gotyckie motywy liście i świadczą się w nim, tułając rozdrażnia, które mu się niedawały, roliły

Fig. ... Zdobienie sklepienia nawy około słupa, na którym wsparte całe sklepienie (1568-70)

Fig. .. Część sklepienia nawy i zdobienia około słupa, ~~na którym sklepienie całe wsparte (1568–70)~~.

się z nich pierścienie, z pierścieni ~~[illegible]~~ zygzaty się listki
setkowe i frukty z nad tych wychodzą jak za najlepszych
czasów średniowiecza, zygzaty się z nich ~~[illegible]~~ gałęzie
~~[illegible]~~ gałęzie, ~~[illegible]~~ zamiast na
szary. Barwy użyte były harmonijne i tutaj najwięcej
malowniczo się ~~[illegible]~~ przeważnym i tak się wszystko nowe:
tworzywa i wigrat jak tych nie zawodzących i sprawdzonych
środków technicznych: balsamu kopalnego, mastyksu, siennowiatku i oliwkowego.
~~[illegible]~~ W XVII wieku lat później około 1568-70 pomalowano
~~[illegible]~~ część sklepienia. Tym razem sklepienie ~~[illegible]~~
nawy i górną część ścian tejże. Herb Nowina z odmalowaniem
herbowym odnosił się może tylko do Podniebnego, który
rządził dyecezją od roku 1560-1572. W swojej wizycie kościo-
pisej podnosi on zasługi poprzednika Dunikowskiego ks. Jana
z Wisliczy około przyozdobienia sklepienia kościoła św. Anny
~~[illegible]~~ Jest to mowa o tem przepięknem sklepieniu z jednego
z wspaniałych słupów. Słup ten środkowy nawy głównej ma
u góry w miejscu ~~[illegible]~~ z którego wyrastają żebra, na ostatnim
Romiennym tamburze ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ otoczonem z dwóch
~~[illegible]~~ listków rzeźbionych wklęsłościami jęzgami między ~~[illegible]~~ kapki
żeber.

Pola sklepienia zapełnia (ob. fig. ...) ~~[illegible]~~ ozdobiona ara-
beskowa ze splotów roślinnych, stylizowanych kwiatów
kwiatów i owoców, wśród których widzimy misternie wple-
cione kształty zwierząt fantastycznych, głowy orłów czy
gryfów, głowki aniołków zdegradowanych; są tam i mandra-
wory Romijane i głowy niemej ~~[illegible]~~ malowane, i jakieś
kłódki pisklęta i ~~[illegible]~~ cukierki i kwiatki, a w kwiatach
gruszki znane albrycie. Ornament jest cały ~~[illegible]~~
symetryczny a zarazem wspaniałej symetrji ściśle utrzymany
w kolorach żywych, do trzech ~~[illegible]~~ odróżniających się. (zwłaszcza
blado zielonej i ~~[illegible]~~ złoto-siwej). Między farbą nie ~~[illegible]~~

B.J

ŁA.

II.

ój straszny nakarmię gardzoną aż dotąd strawą,
at nędzny, świat-Zbrodnia napawa królów Marzenia.
n trunkiem tej karczmy zniewolę swą duszę krwawą —
ławy rozpędzę nimb męki, co ją spromienia.

a dość! i tych krzyżów, na których zawisa co dnia.
ony cierniowe, pijące żywą krew mózgu!
nadziei bez ciała! świetnych jak gwiazda przewodnia,
niertelnych, chłost podłych zawodów szyderczą rózgą!

mnie! do mnie należy! Zdobywcy żądzę mam w sobie!

Fig. ... Zdobienie sklepienia w prezbiterium (około 1540).

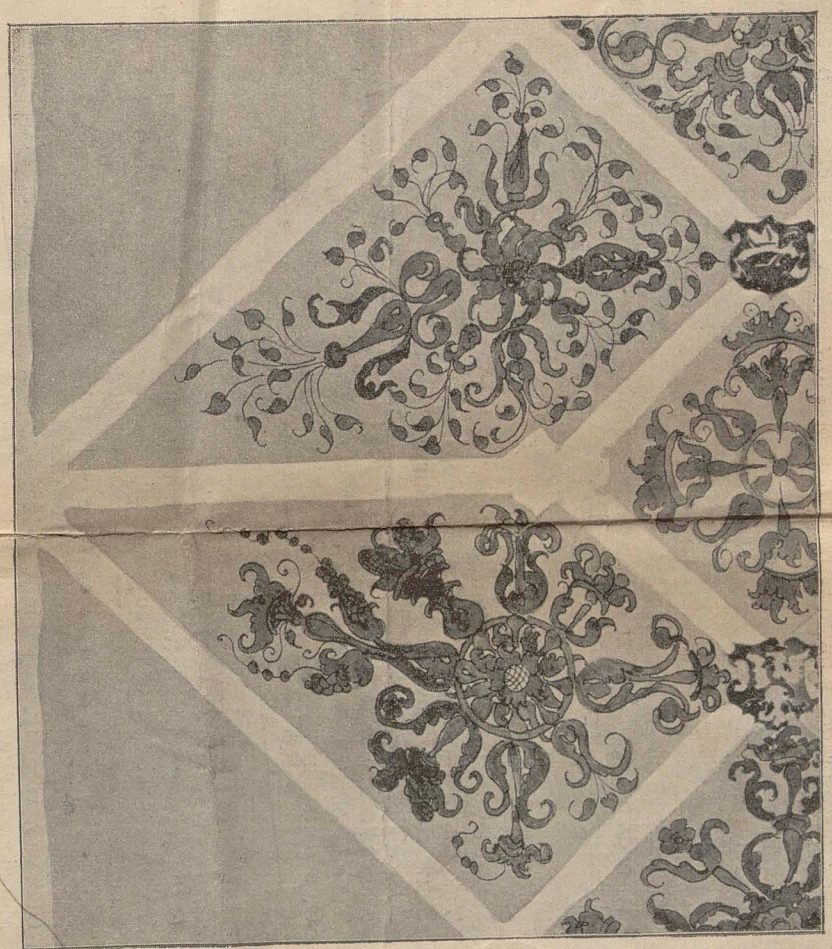

Fragment ornamentów sklepienia w prezbiterium (około 1540).

śród ycia piasków
nicy;
istycnych blasków
Tajemicy.

śpiąv nim wonie —
gromicy
a mławo płonie
jemicy.

v huraganie!
ok ıocy,
a zaranie,
ałów Mocy!

żary,
y mej
ę zlej!

ZORNA.

c mi jasnym dniem,
wlej mi krew,
nie spętaj w łożu
[mem,
ramię dziew.
y z której tchnie,
nadziemski wznieć,

W przepaści wieczną noc nie
Nad wód ognistych nurt, pł

Do rozpłakanych grot, gdzie
W kamienny krzepną sen

W polarną długą noc, gdzie w

Północnej zorzy, lśni wieczys
W rozkoszny wschodu kra

W sułtańskich sadach brzmi ja

Nad ludów głośny gwar, n

Gdzie gasnąc życia ślad zam
Ponad pralasów mrok, nad

Nad zadumany step, mar peł

Przeniknąć pozwól mi cel wsz
Początek, rozwój, skon, wsze
Sił żywych wieczny krąg, co
Ogarnia siecią swą i sprawia
Co modrą miga skrą śród ba
I bólom dał się w nas, a

Wieczności kędy brzeg pić

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW
HISTOR. I ZAB. KRAKOWA.

6b

Fig. Św. Iwo odrowąż.

(fig. — —)

wypełnia smelnie zarysu konturowego ale jest jakby stałém dopowiedzeniem ~~do~~ kontuzu, przez co całość dziwnie lekka, zgrabna, miła, wdzięczna, pełna rozmaitości rysunkowej (~~[illegible]~~ około 100 ornamentów z których każdy inny, odmienny, każdy na miejscu komponowany i ~~[illegible]~~ zastosowany do pola które wypełnia). Znać w tém dobrą epokę renesansu ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, świeży jeszcze powiew sztuki włoskiej ~~[illegible]~~ dworu Zygmuntów. Rzecz wykonana może znów przez krakowskich malarzy, ale już tym razem znać, że patrzyli się właśnie na (okazy najpiękniejsze) odrodzenia w ~~[illegible]~~ sarkofagach Zygmuntów i kaplicy. Jest do jednego z ornamentów dorzepionych kilka liter może to podpis ~~[illegible]~~ I, O, K, na sklepieniu w kurzecie, ~~obok biskupa~~ przy oknie, tuż nad chórem. ~~Ale~~ Najsilniejszem jednak akcentem całego tego odkrycia malarzy dawnych są postacie Ojców kościoła i biskupów. Umieszczone ~~[illegible]~~ w górnej części ścian nawy, każda w osobnej kurzecie, stoją na fryzie, który wyobraża ziemię, a jest pasem biegnącym we wysokości wyrostu sklepień na równi z koroną słupa. [Może na tym pasie ~~były ślady~~ były jakie roślinki i kwiatuszki; nie dało się nic odszukać okrom linii czerwonej podpisującej cały fryz i tuż przy tej linii pod jedną z figur (S. Grzegórz) F ~~[illegible]~~ monogram z liter M. P. - może to znów nazwisko malarza.

~~[illegible]~~

Postacie świętych są kolosalne, mierzą cztery metry wysokości, świetnie narysowane, okazałe. Po lewej stronie chóru biskup będący mitym przypomnieniem portretów ~~[illegible]~~ z kruciarzów franciszkańskich w Krakowie, o prześlicznej głowie łagodnej z wyrazem jakby smutku ~~[illegible]~~ w oczach lekko przymglonych. Mimo całego podobieństwa z resztą figur co do rozmiarów i ręki śladów tejże samej, postać ta (fig. ...) odstaje od ~~[illegible]~~ dalszych

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW
HISTOR. I ZAB. KRAKOWA.

7a

Fig. Sw. Hieronim

fig. św. Iwona

pewną swojskością i pewną manierą w kreśleniu ensemblu fałdów, sukni, drapery ornatu, półkolistej linii ramion szerokich i zwłaszcza trzymania w sposobie książki w ręce prawej, oraz rozrzucenia bogatego, szerokiego alby chyjącej stopy. Postać tę uważano długi czas za świętego Stanisława (i wyglądał na świętego Stanisława) z tą tożsamością dziwną oblicza, słodyczą a smutkiem.

Napis odnaleziony za zapleskiem ławek chóru przekonał, że to miał być Iwo biskup krakowski, założyciel i fundator główny i protektor Szpitala i Zakonu Duchaków. Napis pisany widocznie dwa razy, zaczęty zwyczajnie szablonowo i li tylko informacyjnie, później, ale tą samą ręką, przemieniony na wersyt skomponowany przez humanistę. Ostatnie cztery wiersze są takie a. d. 1227.

NB.

Kapitalik

1) Magnus virtute et magnus pietatis amore
2) Ivo est presbiterum pontificumque decus
3) delubris ornat cracum septemque trionum tr. — NEM
4) construit hoc fanum pauperibusque domum. DO — M

Taki sam napis sześciowiernowy pod każdą był z dalszych figur, ale nie wszędzie dał się odczytać w zupełności.

św. Hieronim

Na środkowem polu, naprzeciw okien stoi św. Hieronim (ob. fig. ...) w stroju kardynalskim i wiersz pod nim może najładniejszy już w nim mowa i o Muzach, o Castalidach, o Tybrze,

(Castalides sanctae ad Tiberim sua castra reponunt)

prawdopodobnie wersety te były ujęte kartuszami lekko rysowanymi. –

Obok św. Hieronima jest św. Grzegorz papież w białej blado żółtawej szacie, przepyszny w szerokim szacie drapery płaszcza lamowanego złotą bordurą i drogim kamieniem szmaragdów.

Najwięcej interesująco przedstawia się ściana tęczy, gdzie arkada wypruta otwiera wstęp do presbiterium. Nad arkadą był ślad korony królewskiej ze wstęgami korony, która oczywiście spoczywała u szczytu

8a

Fig.... Starzec cierpiący –

Kartusz bardzo mocno bogatego, na którym królewskie pomieszczone było godło.

Na lewej więc ścianie tejże ukazał się pod [illegible] tynku

(ob. fig. ...) W Marcu gdzie olbrzymi starzec nagi, siedzący na dnie sklepienia, że wszech stron [illegible] wiersze z napisami: mors, peccatum, verbum, diabolus; na wierzu zawieszonym nad jego głową wypisano: divinum judicium; dnesto wynika jakby z wielkiej ciemnej głębi, otoczonej dokoła utoczonemi bordami kamienia. Napis „elementa" zdaje się wskazywać, że to jest symboliczne przedstawienie

F tu umieszczony

Homo

człowieka, zależnego od żywiołów, cierpiącego: homo reus, co się kryje w piersi raniony tyloma mieczami cierpień kar, podus, fatalizmu, zastraszony sądu bożego grozą, siedzący nad grobem, obnażony, potężny ramionami i w plecach, nędzny starzec, co go zgarbiła. Ciało doskonale rysowane, nogi wydłużone jakby suche piszczele, brzuch zapadnięty, piersi wysokie tęgie i bary ogromne, a głowa mająca coś z rysów Saturna i boga ojca, ocieniona strumieniem srebrnych włosów, z długą brodą starców legendarnych.

Po prawej stronie tej, wielkiej [illegible] ściany zajmuje wspaniały baldachim, który stanowił tło i otoczenie bocznego ołtarza. Z kopułki nakrytej wstęgą zieloną, a ubranej od dołu szkarłatnemi zwieszonymi płatkami, wystaje dla dekoru suta opona ujęta sznurami we fałdziste festony. Kopułkę koronuje mitra książęca, na której siedzi orzeł ze skrzydłami rozpiętemi, trochę przypominający kurza układem korpusu i stylizacją skrzydeł. Powyżej nad nim właśnie znajduje się herb Nowina.

Do tejże samej doby odnieść należy postacie apostołów w prezbyterium w liczbie dwunastu, z których jednakże tylko przy bytno ledwo widocznych,

trzy na fragmentach, a cztery zupełnie [illegible]
zniszczone, usunięto pozniejszego użycia ołtarz z obrazami
[illegible] ze salki na piętrze [illegible] nad zakrystyją.
Za stallami znaleziono się napisy łacińskie, różnieci [illegible]
wyjmowe, pod drzwiami z zapisami w ołtarzu nie znaleziono
wypisane, ale mocno zdeformowane. —
[illegible] Drewno zachowane z pewnością nie
był nieskromnie wydany się za obrazowe i za proste i ozdobne
bogate wnęki ze płciowe z liści, i owoców, wiszące ustępami
I na tém drzewie [illegible] tej drugiej połowy, tego wieku:
pełniejsze i wolniejsze w wieku XVI.
ale za jemnie inne ślady malowania; a złoto nad drzwiami
ni zakrystyją w pracowitszym Renesansowym wieku [illegible] około
1642 wyjaśnia że w tym czasie zgromadzono najwięcej liczbę
[illegible], spuścili [illegible] stall (ob. fig. ...) które chór i organy i wtedy
pomalowano niektóre miany i dodatki w malowaniach.
[illegible] Całe ucho dwoma, gdzie byłe jest stanowiące się sceny
Pasyi i przedstawiono systemu mocno, [illegible] przyjęto
dwiema dwoma, [illegible] symbolicznemi; [illegible] Znalazły
się ślady dwóch pieczęci, gdyż niemej szlacheckiej, pozostałej
dwoma dekoracyi i tam te, wyodrębnej pozłacanej nad
dzisiejszem tulowym do [illegible] ust. Tiguren nacie średnio
niemo ustąpiły miejsca [illegible] bardziej
miary, dwoma z wymalowaniem z [illegible] i inicjałami
Vermera [illegible] pozniejszego. Boczki [illegible]
mieszczące [illegible] idące nawzajem i pod nimi w wzdłuż,
w dwóch, i Sponę, [illegible] pięknie dobrze w stroju
renaissancowym, pełnej wdzięku i uroku, [illegible]
z wspaniałymi włosami, w ramie [illegible] na tyle głowy
pozwolnie podwojącą ołtarz Abbatissae-Aloysiusi, wtóry
z wyrazem ascety-wizjonera w ręku swoją modlitwę do
nieviasty „[illegible] veni in hortum meum [illegible] soror mea
sponsa." — za tło był namalowany „hortus" z oliwnemi gałęziami
Rami i oleandrem widocznem na tarczy". —

Fig. ... Część boczna
rzeźbionych stall
klasztornych

Fot. Jakub Kosowski 1914 r.

Interesujące było to przy odkrywaniu malowań że i jednej starszej i drugiej późniejszej kompozycji ~~[illegible]~~ części naraz były widne i całość się robiła chaotyczna, i zmiarkować było w pierwszej chwili trudno jak się ~~[illegible]~~ treść układa, bo ~~[illegible]~~ tylko ze szkodą i ze stratą malowań barokowych można było szukać dalszego wątku średniowiecznym gustem ~~[illegible]~~ malowanych ~~[illegible]~~ scen Pasyi.

A skoro tak ~~[illegible]~~ w wieku XVII przerobiono część dolną ścian nowy, ~~[illegible]~~ i malowania dano ponure, groźne, mistyczne, a górna część ścian jasna zbyt uciekała w górę i ~~[illegible]~~ nie wiązała się niczem z dolną, więc dodano u wyrostu żeber wielkie, ciężkie czarno cieniowane konsole, z których rozlegają się we wdzięcznych sklepach w różne strony wąsy roślinne; zaś od tych konsol domalowano pasy, biegnące ~~[illegible]~~ po ścianach ~~ścianach~~ nowy przy zetknięciu ze sklepieniem, pasy złożone z gzemsowanego profilu i wolich oczu ~~[illegible]~~ modelowanych użyciem ~~[illegible]~~ li tylko czarnej i szarej ~~[illegible]~~ barwy. —

Kiedy każdy poszukiwać i rozpatrywać przynosił ~~[illegible]~~ nowe szczegóły ~~[illegible]~~ do charakterystyki i renaissans prawdziwy, rzeczywisty, ~~[illegible]~~ wstawał, ożywiał się, gadał ze ścian.

~~[illegible]~~ Pod wieczór, o zmroku, gdy już cień jesienny szybko ogarniał wnętrze gmachu, na rozpięte baldachy cudnego sklepienia nawy lity łuny z żarów kaksowego pieca, rozświetlając ~~[illegible]~~ strojną koronkę malowanych splotów włoskiej mody.

B.J

Łuny, przy zmroku, biły na ściany mdławo i cienie figur biskupich [redacted] (spozierały) wielkiemi oczami, pełne zadumy, grozy, ciszy; starców głowy wyraziste o zapadłych policzkach brodate długiemi siwemi brodami, ~~patrzyły się z widm tych oczy Hozyusza, Tomickiego~~, barki zgarbione pod ciężkimi zwojami płaszczów fałdzistych; patrzyły się z widm tych oczy Hozyusza, Tomickiego, oczy te wielkie, rozwarte szesnastowiecznie. —

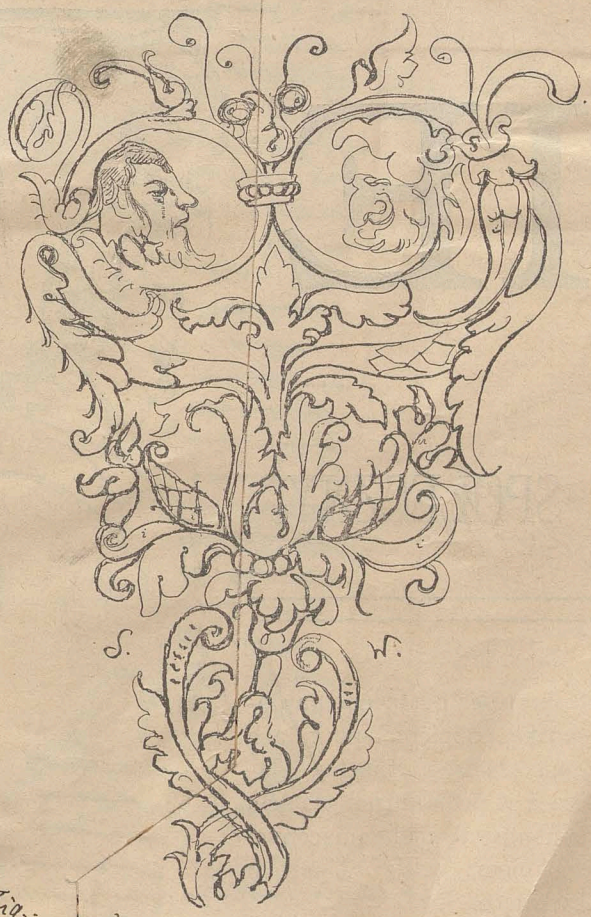

Fig.

Ornament ze sklepienia nawy w kościele Św. Krzyża w Krakowie.

BJ

13

Sekcyi I ekonomicznej.

Do: Sekcyi IV szkolnej.

Komisyi teatralnej

" archiwalnej

" muzeum narodowego

muzeum techniczno-przemysł.

[illegible] 1905

101.19
~~1.75~~
86.75
14.44

85
1.75

100.—
17.50
850.—
967.50

904.63
967.50
62.87
14.44
48.43